

Descripció del PRSexDQ-SALSEX: Qüestionari de Disfunció Sexual Secundària a Psicofàrmacs. PRSexDQ* (Psychotropic Related Sexual Dysfunction Questionnaire) també conegut com a SALSEX.

Objectiu:

El qüestionari va ser dissenyat l'any 1996 i posteriorment validat l'any 2000 pel Dr. Angel L. Montejo et al. de la Universitat de Salamanca, amb dos objectius:

- 1.- Mesurar i quantificar els problemes sexuals que apareixen per la presa de psicofàrmacs, fonamentalment antidepressius i antipsicòtics.
- 2.- Valorar la interferència dels problemes sexuals en l'adherència al tractament i el risc d'abandonament.

Aplicació:

S'aplica mitjançant una entrevista clínica directa i és *heteroaplicat* per tal d'assegurar que els conceptes són clarament entesos per part del pacient i evitar possibles confusions.

Hi ha una única versió per a *homes i dones*, ja que es pot aplicar indistintament variant els enunciats de les preguntes entre orgasme/ejaculació i disfunció erèctil /lubrificació vaginal.

Breu descripció:

Consta de 7 ítems.: A + B + 5 ítems específics.

Els ítems A i B avaluen la presència d'algun tipus d'alteració en l'activitat sexual després de l'inici del tractament amb un psicofàrmac (ítem A) i si la seva comunicació al metge és espontània o bé la informació s'obté només mitjançant l'ús del qüestionari (ítem B) desvetllant la infracomunicació tan freqüent d'aquest problema (80%). Els següents 5 ítems avaluen la intensitat o freqüència de les següents alteracions de la funció sexual mitjançant una escala tipus Likert de 0 (menor intensitat o freqüència possible) a 3 (major intensitat o freqüència possible):

- **Ítem 1.-** Descens de la libido (0=no; 1=lleu; 2=moderat; 3=greu).
- **Ítem 2.-** Retard d'orgasme / ejaculació (0=no; 1=lleu; 2=moderat; 3= greu).
- **Ítem 3.-** Absència d'orgasme / ejaculació (0=mai; 1=ocasionalment; 2=amb freqüència; 3=sempre).
- **Ítem 4.-** Disfunció erèctil/lubrificació vaginal (0=mai; 1=ocasionalment; 2=amb freqüència; 3=sempre).
- **Ítem 5.-** Avalua el grau de tolerància o acceptació dels canvis en la funció sexual, des de 0 (no hi ha hagut disfunció sexual) a 3 (mala tolerància):
 - 0= No hi ha hagut disfunció sexual, 1= Bona: el pacient no mostra preocupació per la disfunció sexual. 2= Acceptable amb objeccions: el pacient se sent molest per la disfunció sexual, tot i que no ha pensat a abandonar el tractament per aquest motiu. 3= Malament: el pacient està molt preocupat per la disfunció i ha pensat a abandonar el tractament.

Interpretació dels resultats:

S'obté una puntuació total de l'escala sumant els punts obtinguts en els ítems 1-5, amb una puntuació total entre **0** (cap disfunció sexual) a **15** punts (màxima disfunció sexual).

Les dades en pacients i en voluntaris sans demostren que una puntuació de 1 en el primer ítem (descens lleu de libido) pot confondre's amb situacions clíniques normals i transitòries. Es considera que hi ha disfunció quan el qüestionari és **≥ 1 punts** per evitar falsos negatius i es classifica la intensitat de la Disfunció Sexual de la següent manera:

- *Lleu* entre **1-5** punts (sempre que cap ítem ≥ 2 punts)
- *Moderada* entre **6-10** (qualsevol ítem =2 però < 3 punts)
- *Greu* entre **11-15** (o bé qualsevol ítem = 3).

Traducció a altres idiomes

El qüestionari ha estat traduït a diversos idiomes: anglès, francès, italià, portuguès, alemany, hongarès i turc, suec, holandès, finès, àrab, danès, grec, japonès, txec, polonès i eslovac.

Validació del qüestionari:

- **En població depressiva:** El qüestionari va mostrar una excel·lent factibilitat amb un percentatge nul de pacients sense resposta, excepte en els ítems 1 i 2 (1.7% i 15.5% de pacients sense resposta respectivament). El valor α de Cronbach's va ser de 0.93 indicant una fiabilitat adequada. El qüestionari també va mostrar una adequada validesa de constructe. Tal com s'esperava, hi va haver una alta correlació amb les puntuacions de la impressió clínica global de disfunció sexual ($r=0.79$) i moderada correlació amb les puntuacions de l'escala de Hamilton de depressió ($r=0.63$). També va discriminar adequadament entre els pacients nous i pre-tractats diagnosticats de depressió o distímia, amb diferències significatives entre aquests grups. Finalment, l'instrument va mostrar una adequada *sensibilitat per a detectar canvis clínics* en la funció sexual, amb canvis més grans en el grup tractat prèviament amb antidepressius comparat amb els pacients que van iniciar tractament de novo (SES=-3.77 en pacients canviats a nefazodona; SES=-0.64 en pacients nous).
- **En població amb Psicosis:** El qüestionari també s'ha validat per a esquizofrènia i altres trastorns psicòtics (2008) mostrant adequada factibilitat, validesa convergent així com sensibilitat al canvi.

Referències: Montejo, Al.; Garcia, M.; Espada, M., Rico-Villademoros, F; Llorca, G.,;Izquierdo, J.A. Et Al. *Propiedades psicométricas del Cuestionario de Disfunción Sexual Secundaria a Psicofármacos*. *Actas Esp Psiquiatr* 2000, 28,3:141-150.; Montejo AL, Llorca G, Izquierdo JA et al. *Disfunción Sexual Secundaria a ISRS. Análisis comparativo en 308 pacientes*. *Actas Luso Esp Neurol Psiquiatr*. 1996; 24, 6:311-321; Montejo AL, Llorca G, Izquierdo JA y cols: *SSRI-induced sexual dysfunction. Fluoxetine, Paroxetine, Sertraline and Fluvoxamine in a prospective, multicenter and descriptive clinical study of 344 patients*. *Journal of Sex & Marital Therapy* 1997; vol 23 (3): 176-184.; Montejo AL, Llorca G., Izquierdo JA y cols. *Antipsicóticos y Afectación de la respuesta sexual*. En J Bobes, S Dexeus, J Gibert. *Psicofármacos y Función Sexual*. Díaz de Santos, Madrid 1999.111-132.; Montejo, Al.; Llorca, G.;Izquierdo, J.A.; Rico-Villadomoros, F. et al. *Incidence of Sexual Dysfunction associated to different antidepressant agents. A prospective and multicentric study in 1022 patients*. *Journal of Clinical Psychiatry* 2001 (Suppl 3, February) 62,10-21.

PRSexDQ-SALSEX. (Montejo AL et al 2000)
QÜESTIONARI DE DISFUNCIÓ SEXUAL SECUNDÀRIA AL TRACTAMENT AMB PSICOFÀRMACS

Les preguntes que segueixen es refereixen a diversos aspectes de la funció sexual del pacient que es poden veure afectats per la presa de psicofàrmacs. Totes les preguntes s'han d'adreçar directament al pacient, excepte la pregunta B, que ha de ser contestada per l'entrevistador. El qüestionari serveix per a ambdós sexes.

A. Des que pren el tractament farmacològic, ha notat algun tipus d'alteració en l'activitat sexual (excitació, erecció, ejaculació, orgasme) ?

SÍ NO No pren tractament actualment

B. El pacient comunica espontàniament aquesta alteració o va caldre interrogar-lo expressament per detectar la disfunció sexual?

SÍ Va comunicar espontàniament
NO Va comunicar espontàniament

1.- Ha notat un descens en el seu desig de tenir activitat sexual o en l'interès pel sexe?

- 0.- Cap problema
- 1.- Descens lleu. Una mica menys d'interès.
- 2.- Descens moderat. Bastant menys interès.
- 3.- Descens greu. Gairebé res o nul interès.

2.- Ha notat algun retard en l'ejaculació/orgasme ?

- 0.- Cap retard.
- 1.- Retard lleu o gairebé inapreciable.
- 2. Retard moderat i clarament apreciable.
- 3.- Retard intens, fins i tot pot NO tenir ejaculació/orgasme.

3.- Ha notat incapacitat per a ejacular/o tenir orgasme durant la relació sexual?

- 0.- Mai.
- 1.- A vegades: menys del 25% de les ocasions.
- 2.- Sovint: 25-75% de les ocasions.
- 3.- Sempre o gairebé sempre: més del 75% de les ocasions.

4.- Ha notat dificultats de l'erecció o pel manteniment de la mateixa un cop iniciada l'activitat sexual? (lubrificació vaginal en les dones)

- 0.- Mai.
- 1.- A vegades: menys del 25% de les ocasions.
- 2.- Sovint: 25-75% de les ocasions.
- 3.- Sempre o gairebé sempre: més del 75% de les ocasions.

5.- Com accepta els canvis en la relació sexual que ens ha comentat anteriorment?

- 0.- No hi ha hagut disfunció sexual.
- 1.- **Bé.** Cap problema per aquest motiu.
- 2.- **Regular.** Li molesta la disfunció tot i que no ha pensat a abandonar el tractament per aquest motiu. Interfereix en les seves relacions de parella.
- 3.- **Malament.** Li molesta molt la disfunció sexual. Ha pensat a abandonar el tractament per aquesta causa o interfereix greument en les relacions de parella.

PUNTUACIÓ TOTAL (0-15):

LLEU

MODERADA

INTENSA

- **LLEU:** entre **1-5** punts (sempre que cap ítem ≥ 2 punts)
- **MODERADA:** entre **6-10** (qualsevol ítem = 2 i < 3 punts)
- **INTENSA:** entre **11-15** o bé qualsevol ítem = 3.